

Achtergrond

Gemeenten hebben op grond van de Wmo en Jeugdwet de taak om een persoonsgebonden budget (pgb) toe te kennen wanneer de zorgvrager daarom verzoekt. De randvoorwaarde daarbij is dat de zorgvrager in staat is om dit budget te beheren. Budgethouders kunnen hiervoor een zorgovereenkomst sluiten met een zorginstelling of zelfstandige, een partner of familielid inschakelen of een zorgverlener in dienst nemen via een arbeidsovereenkomst.

De directe aanleiding van dit wetsvoorstel is de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep dat de betrokken pgb-zorgverlener niet mag worden uitgesloten van de verplichte WW-verzekering. Met name voor budgethouders die informele, niet-professionele zorg inkopen via een pgb is dit een grote verandering. Als de zorgverlener niet de partner of een familielid is, maar iemand anders uit het eigen netwerk, dan wordt de budgethouder voortaan gezien als werkgever met alle bijbehorende verplichtingen. De budgethouder moet dan ook vanuit het pgb-budget sociale lasten gaan afdragen. Het huidige pgb-budget is daardoor misschien niet dekkend en gemeenten zullen worden geconfronteerd met hogere pgb-lasten in deze situaties.

Voor de arbeidsovereenkomsten binnen pgb op grond van de Wlz, Wmo en Jeugdwet zal de Sociale Verzekeringsbank (SVB) verplicht de salarisadministratie gaan uitvoeren. Voor de andere type zorgovereenkomsten, zonder arbeidsovereenkomst, verandert er niets.

Bevindingen

Conclusie: de wijziging zorgt voor hogere kosten en meer aandacht voor pgb-vaardigheid

De huidige regeling is niet goed bekend bij gemeenten omdat deze nu niet relevant is voor de taken van de gemeenten. De gemeenten hebben geen goed beeld van het aantal budgethouders dat te maken gaat krijgen met meer verplichtingen als werkgever. Duidelijk is wel dat door de extra werkgeverslasten de pgb-tarieven voor informele zorg deels moeten worden aangepast en dat dit tot ca. 20% hogere kosten bij een deel van de budgethouders gaat leiden. Een deel van de gemeenten geeft aan dat zij door de wijziging bovendien meer aandacht gaat besteden aan het bespreken en toetsen van de pgb-vaardigheid van huidige en potentiële budgethouders.

Bevindingen

Taken gemeente: vaststellen zorgbehoefte, pgb-vaardigheid, juiste tarief en toetsen zorg

De gemeentelijke taken rond het pgb veranderen niet door de wet. De gemeente is verantwoordelijk voor de pgb's binnen de Wmo en Jeugdwet. Wanneer inwoners een pgb-budget aanvragen doen gemeenten een pgb-vaardigheidstoets. Hierin wordt gekeken of de inwoner of de vertegenwoordiger in staat is om het pgb-budget te beheren. De mate en wijze van toetsing verschilt per gemeente. Gemeenten hadden ook al de taak om toereikende pgb-tarieven vast te stellen. Meestal hanteren gemeenten twee of drie verschillende tarieven: één of twee voor formele hulp en een tarief voor informele, niet-professionele hulp. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt naar het type zorgovereenkomst (overeenkomst van opdracht of arbeidsovereenkomst). Gemeenten toetsen de zorgovereenkomst tussen budgethouder en zorgverlener wel inhoudelijk, maar laten de toets op arbeidsrecht meestal over aan de SVB. Met de wet komen er extra werkgeverslasten bij budgethouders met een zorgverlener die werkt via een arbeidsovereenkomst. Het huidige tarief voor informele zorg zal niet in alle gevallen voldoende zijn als hierin nog geen rekening is gehouden met deze werkgeverslasten.

Incidentele impact: aanpassing tarieven en toets pgb-vaardigheid, trainen personeel

De wetswijziging zal bij implementatie tot de volgende incidentele werkzaamheden leiden bij gemeenten:

- Verhogen van het tarief voor informele zorg en/of onderscheid maken in een tarief met en zonder arbeidsovereenkomst (bij zorg door partner of familielid in 1^e of 2^e graad) bij een deel van de gemeenten.
- Op de hoogte brengen van de medewerkers en partners die betrokken zijn bij de keukentafelgesprekken (Wmo) of intake van Jeugdhulp.
- Veel gemeenten gaan meer aandacht besteden aan de pgb-vaardigheid en hiervoor de protocollen en toetsen aanpassen. Een deel van de gemeente vinden hun toets al voldoende.
- Gemeenten verwachten in de eerste periode meer vragen te krijgen, zowel bij de consulenten als bij de KlantContact Centra (KCC).

Structurele impact bestaat vooral uit hogere kosten voor de pgb's en mogelijk minder pgb's

Als de implementatie goed is verlopen en benodigde werkprocessen zijn aangepast verwachten gemeenten twee structurele effecten te zien:

- Door de extra werkgeverslasten en langere doorbetaling bij ziekte zal het benodigde budget voor pgb's hoger worden. Dit leidt tot extra kosten bij gemeenten.
- De kans is aanwezig dat de extra lasten van het werkgeverschap het voor inwoners onaantrekkelijker maakt om een pgb aan te vragen. Mogelijk blijven er (wat) minder pgb's over.

Zoals aangegeven hebben gemeenten geen zicht op het aantal budgethouders waarvoor de wetswijziging effect heeft omdat de regeling voor hen niet relevant was en daardoor geen goed beeld van de structurele financiële impact.

Belangrijk risico's

Voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering signaleren gemeenten de volgende risico's:

- Mogelijke onvoldoende duidelijke communicatie vanuit de SVB naar budgethouders die veel extra vragen bij budgethouders oproepen. Die zullen deels bij de gemeente terecht komen.
- Gemeenten maken zich zorgen dat budgethouders bij bijvoorbeeld een toekomstig arbeidsconflict of bij de wet poortwachter bij gemeenten of hun partners aankloppen voor hulp. Daar hebben gemeenten de kennis en middelen niet voor.

Aanbevelingen voor een effectieve uitvoering door gemeenten

- Zorg vanuit de SVB tijdig voor aanleveren aan de gemeenten van de aantallen budgethouders waarop de wetswijziging effect heeft.
- Zorg vanuit VWS voor inzicht in de financiële impact voor gemeenten op basis van de informatie van de SVB.
- Zorg vanuit VWS voor voldoende financieel compensatie voor de extra pgb-lasten die gemeenten krijgen, anders komen gemeenten financieel in de knel. Ga als VNG hierover het gesprek aan met VWS en maak afspraken over de monitoring.
- Stem als SVB de inhoud en timing van de communicatie naar budgethouders af met gemeenten, via de VNG.
- Zorg als VNG voor een goede handreiking en aangepaste modelverordening voor gemeenten.

Lees het volledige rapport op de kennisbank impactanalyses op vng.nl/kennisbank-impactanalyses